

BEGÜM SÜZEN

**TANIMA VE TENFİZ
DAVALARINDA KARARI
VEREN MAHKEMENİN
YETKİSİNİN DENETİMİ**

onikilevha
KURUMSAL YETKİLİ HUKUKİ VE İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

LEX FORİNİN “MÜNHASIR YETKİSİNDEN” KAYNAKLANAN KONTROL

I. Münhasır Yetki Kavramı	5
A. Genel Olarak.....	5
B. Münhasır Yetkinin Kabulünün Nedenleri ve Önemi	9
C. Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Kapsamında Münhasır Yetki	12
1. Karşılaştırmalı Hukukta Münhasır Yetki Düzenlemesi	12
2. Türk Hukukunda Münhasır Yetki Düzenlemesi	19
a. 5718 Sayılı MÖHUK Öncesi Dönem	19
b. 5718 Sayılı MÖHUK Dönemi.....	21
II. Tanıma ve Tenfiz Davaları Bakımından Münhasır Yetkinin Var Olduğu Haller	23
A. Sicile Etki Eden Davalarda Yetki	23
1. Genel Olarak.....	23

2. Taşınmazlara İlişkin Davalarda Yetki.....	24
a. Taşınmazlara İlişkin Uyuşmazlıklarda Münhasır Yetkinin Kabulününün Gerekçeleri.....	25
b. Taşınmazlar Üzerindeki Aynı Haklara İlişkin Uyuşmazlıklar.....	32
c. Taşınmazlar Üzerindeki Şahsi Haklara İlişkin Uyuşmazlıklar.....	40
3. Fikri Haklara İlişkin Davalarda Yetki	46
a. Genel Olarak.....	46
b. Fikri Hakların Hükümsüzlüğüne İlişkin Uyuşmazlıklar.....	49
c. Fikri Hakların İhlaline İlişkin Uyuşmazlıklar.....	55
B. Miras Davalarında Yetki.....	58
C. Sözleşmenin Zayıf Tarafını Korumaya Yönelik Yetki Kuralları..	67
1. Genel Olarak.....	67
2. İş Sözleşmeleri.....	68
a. Türk Hukukundaki Yetki Düzenlemeleri.....	68
b. Münhasır Yetkiye İlişkin Tartışmalar	69
3. Tüketici Sözleşmeleri	75
4. Sigorta Sözleşmeleri.....	77
a. Türk Hukukundaki Yetki Düzenlemeleri	77
b. Münhasır Yetkiye İlişkin Tartışmalar	79
aa. MÖHUK'ta Yer Alan Yetki Kuralına İlişkin Tartışmalar.....	79
bb. HMK'da Yer Alan Yetki Kuralına İlişkin Tartışmalar.....	80
D. Vesayete İlişkin Uyuşmazlıklarda Yetki	83
E. Şirketler ve Diğer Tüzel Kişilere İlişkin Uyuşmazlıklarda Yetki	94
F. İcra ve İflas Davalarında Yetki.....	100
G. Münhasır Yetki ile Yetki Sözleşmeleri Arasındaki İlişki.....	107

İKİNCİ BÖLÜM
YABANCI MAHKEME İLE UYUŞMAZLIK
ARASINDAKİ BAĞLANTININ VARLIĞINI
TESPİTE YÖNELİK KONTROL

I. Genel Olarak.....	111
A. Tenfize Konu Kararı Veren Mahkemenin Yetki Kuralları Uyarınca Kontrol.....	111
B. Tenfiz Mahkemesinin Yetki Kuralları Uyarınca Kontrol.....	113
C. Dolaylı Yetki Kuralları Uyarınca Kontrol.....	116
1. Belirli Yetki Kuralları Uyarınca Denetim.....	116
2. Uyuşmazlık ile Yeterli Bağlantı Ölçütü.....	119
D. Değerlendirme	122
II. Yabancı Mahkemenin Aşırı Yetkisinin Tenfiz Mahkemesi Tarafından Denetimi.....	123
A. Aşırı Yetki Kavramı ve Koruduğu Menfaatler.....	123
B. Aşırı Yetki Denetimine İlişkin Esaslar	127
1. Karşılaştırmalı Hukukta Aşırı Yetki Denetimine İlişkin Düzenlemeler	127
a. Milli Hukuklardaki Düzenlemeler.....	127
b. Milletlerarası Düzenlemeler	131
2. Türk Hukukunda Aşırı Yetki Denetimine İlişkin Düzenleme	136
a. Genel Olarak.....	136
b. Denetimde Uygulanacak Hukuk ve Esas Alınacak Ölçütler	138
c. Aşırı Yetki Denetimi İçin İtiraz Koşulu	144
C. Aşırı Yetki Halleri.....	151
1. Vatandaşlığa Bağlı Yetki Tesisi	151
a. Davalının Vatandaşlığı.....	151
b. Davacının Vatandaşlığı	154
aa. Malvarlığına İlişkin Uyuşmazlıklar.....	154

bb. Kişi Hallerine İlişkin Uyuşmazlıklar	157
cc. Değerlendirme	161
2. Malvarlığına Bağlı Yetki Tesisi.....	162
3. Davacının Yerleşim Yeri ya da Mutad Meskeninin Bulunduğu Yere Bağlı Olarak Yetki Tesisi.....	172
a. Genel Olarak.....	172
b. İş, Tüketici ve Sigorta Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklar	173
c. Aile Hukukuna İlişkin Bazı Uyuşmazlıklar.....	178
d. Haksız Fiilden Doğan Uyuşmazlıklar.....	180
4. Davalıya Tebligat Yapılması Suretiyle Yetki Tesisi.....	185
5. Davalının İş Yapmasına (Doing Business) Bağlı Yetki Tesisini.....	191
6. Davalının İtiraz Etmemesi Suretiyle Yetki Tesisi.....	194
7. Yetki ve Tahkim Anlaşmaları ile Aşırı Yetki Arasındaki İlişki.....	196
SONUÇ	201
KAYNAKÇA	211